

DRŽAVNO NATJECANJE IZ POVIJESTI

3. SKUPINA : 18. I 19. STOLJEĆE

ŠKOLSKA GODINA: 2015. / 2016.

UTORAK, 26. travnja 2016.

9:00 – 10:00 sati

ZAPORKA: _____

OIB: _____

BROJ BODOVA:

50	
----	--

POSTOTAK RIJEŠENOSTI ISPITA: _____

ČLANOVI PROSUDBENOG POVJERENSTVA:

1. _____

2. _____

3. _____

_____
(mjesto i nadnevak)

NAPUTCI:

1. Imate 60 minuta za rješavanje ispita.
2. Odgovore u ispitu upisujete na za to predviđena mjesta. Ispred svake skupine zadataka nalazi se uputa za njihovo rješavanje. Pozorno ju pročitajte.
3. Ispit pišite plavom ili crnom kemijskom olovkom. Pišite čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
4. Poštujte pravopisna pravila i pišite pisanim slovima!
5. Osobna imena i prezimena te geografska imena pišite izvorno prema udžbenicima odobrenim od MZOS-a u šk. g. 2014./2015.
6. Jednom napisane odgovore nije dopušteno prepravljati
7. Možete koristiti list za koncept tijekom rješavanja ispita. List za koncept predviđen je kao pomoćni list i on se neće bodovati. U omotnici zajedno s ispitom predajete i list za koncept.
8. Želimo Vam mnogo uspjeha!

I. U zadatcima koji slijede samo je jedan odgovor točan. Zaokružite slovo ispred točnoga odgovora.

1. Kako se zove djelo (spis) u kojem je kao mlad svoje poimanje prosvijećenog apsolutizma izložio pruski vladar Fridrik /Fridrick II.?

1	
---	--

- A. *Duh zakona/ O duhu zakona*
- B. *Antimachiavell(i)*
- C. *Leviathan ili o materiji, obliku i vlasti crkvene i građanske države*
- D. *Dvije rasprave o vladavini*

2. U kojem je časopisu Bogoslav Šulek 1852. objavio članak „Srbi i Hrvati“?

1	
---	--

- A. *Hrvat*
- B. *Neven*
- C. *Iskra*
- D. *Napredak*

3. Koja od navedenih osoba nije predstavljala hrvatske zemlje u Pojačanom carevinskom vijeću (pojačanom Carevinskom vijeću) koje je Franjo Josip I. sazvaio u proljeće 1860.?

1	
---	--

- A. Josip Juraj Strossmayer
- B. Frano (Frane) conte Borelli
- C. Ambroz Vraniczany (Vranjican/Vranyczany)
- D. Ivan Mažuranić

4. Kako se zvao jedan od najistaknutijih političara u Velikoj Britaniji druge polovice 19. stoljeća koji je ujedno bio i vođa liberala (vigovaca)?

1	
---	--

- A. Benjamin Disraeli
- B. lord Salisbury
- C. Wiliama Butler Yeats
- D. William Ewart Gladstone

5. Koje je godine Narodna stranka (Narodno liberalna stranka) objavila proglas pod imenom *Rujanski manifest*, poznat i kao *Manifest narodu*?

1	
---	--

- A. 1865. godine
- B. 1868. godine
- C. 1869. godine
- D. 1871. godine

6. Koja je od zakonskih osnova/zakona izglasana u Hrvatskom saboru u vrijeme bana Levina Raucha?

1	
---	--

- A. zakonska osnova/ zakon o predsjedništvu Stola sedmorice
- B. zak. osnova/ zakon koja ukida sva ograničenja kamatne stope
- C. zak. osnova/ zakon o pravu sakupljanja
- D. zak. osnova/ zakon o ukidanju kazni batinanjem

7. Tko je autor djela čiju naslovnicu vidite na slici?

1	
---	--

- A. Silvije Strahimir Kranjčević
- B. Ante Kovačić
- C. Eugen Kumičić
- D. Vjenceslav Novak

8. Koja je politička stranka 1867. pokrenula glasilo čiju naslovnicu vidite na slici?

1	
---	--

- A. Samostalna narodna stranka
- B. Neodvisna narodna stranka
- C. Stranka prava
- D. Narodna stranka/Narodno liberalna stranka

9. Koji je grad reorganizacijom županija nakon priključenja Vojne krajine Banskoj Hrvatskoj bio središte Virovitičke županije?

1	
---	--

- A. Osijek
- B. Virovitica
- C. Đakovo
- D. Našice

II. U sljedećim zadatcima povežite međusobno srodne pojmove upisivanjem slova na praznu crtu iza broja. Tri od ponuđenih šest pojmova nemaju svoj adekvatan par i nigdje se ne pripisuju.

10. Odjelu Zemaljske vlade za vrijeme bana Mažuranića pridružite ime odjelnog predstojnika.

3	
---	--

1. _____ Odjel za bogoštovlje i nastavu

2. _____ Odjel za pravosuđe

3. _____ Odjel za unutrašnje poslove

- A. Nikola Krestić
- B. Milan Mikanac
- C. Jovan Živković
- D. Danilo Stanković
- E. Livio Radivojević
- F. Pavao Muhić

11. Političaru pridružite političku stranku kojoj je pripadao.

3	
---	--

1. _____ Julije Janković

2. _____ Petar Vrdoljak

3. _____ Ivan Drašković

- A. Unionistička stranka (Narodno-ustavna stranka)
- B. Čista stranka prava
- C. Centrum (Stranka saborskog središta)
- D. Stranka prava
- E. Samostalna Narodna stranka
- F. Neodvisna narodna stranka

III. U sljedećim zadacima odgovorite na pitanje kratkim odgovorom, riječju ili brojem. Odgovor upišite na praznu crtu

12. Na ortografiji (grafiji) kojega jezika je Ljudevit Gaj utemeljio prijedlog svoje pravopisne reforme predstavljene u djelu *Kratka osnova horvatsko-slavonskoga pravopisanja*?

1	
---	--

_____

13. Koje je godine Zagrebačka biskupija uzdignuta na rang nadbiskupije?

1	
---	--

_____

14. Koji je car ukinuo kmetstvo u Rusiji?

1	
---	--

_____

15. U kojem je gradu objavljena knjiga Eugena Kvaternika „Hrvatska i Talijanska konfederacija“?

1	
---	--

_____

16. Od koje godine Franjo Josip I. nosi titulu austrijskog cara i ugarskog kralja?

1	
---	--

_____

17. Koliko je reformskih zakonskih osnova izglasano u Hrvatskom saboru u saborskom razdoblju 1872.-1875.?

1	
---	--

_____ (broj)

18. Tko je prema Zakonu o uređenju gradskih općina iz 1881. potvrđivao gradske načelnike Zagreba i Osijeka?

1	
---	--

_____

19. Kako se zvao prvi profesor povijesti umjetnosti na Sveučilištu u Zagrebu i predstojnik Odjela za bogoštovlje i nastavu u vladi bana Khuena Héderváryja?

1	
---	--

_____ (ime i prezime)

20. Kako se zvao arhitekt koji je zajedno s Ferdinandom Fellnerom projektirao zgradu Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu otvorenu 1895.?

1	
---	--

_____ (ime i prezime)

IV. U sljedećim zadatcima poredajte kronološki navedene činjenice, događaje, procese ili osobe, upisivanjem rednih brojeva od 1. do 4. na praznu crtu iza slova, tako da 1. označava najstariji, a 4. najmlađi.

21. Kronološki poredajte navedene događaje iz hrvatske povijesti.

A. _____ izdana *Listopadska diploma*

B. _____ proglašen *Opći građanski zakonik* za Hrvatsku i Slavoniju

2	
---	--

C. _____ Banska vlada pretvorena u Namjesništvo (carsko-kraljevsko Namjesništvo/carsko-kraljevsko namjesništvo)

D. _____ izdan *Silvestarski patent*

22. Kronološki poredajte navedene događaje iz povijesti balkanskih država u drugoj polovici 19. stoljeća.

A. _____ Srbija dobila ustav kojim je postala ustavno-parlamentarna monarhija

B. _____ ujedinjenjem Vlaške i Moldavske nastala država Rumunjska

2	
---	--

C. _____ utemeljena Istočna Rumelija autonomna pokrajina Osmanskog Carstva

D. _____ stvorena velikobugarska država/velika Bugarska

23. Kronološki poredajte navedene događaje iz povijesti hrvatskog školstva.

A. _____ osnovana primaljska škola

B. _____ objavljen Krajiški školski propis

2	
---	--

C. _____ stupio na snagu Mažuranićev školski zakon (Zakon o pučkom školstvu i preparandijama)

D. _____ obnovljena *Systema scholarum elementarium*

V. U sljedećim zadatcima od više ponuđenih kronoloških nizova samo je jedan točan. Zaokružite slovo ispred kronološkog niza koji je točan.

24. Koji niz određuje točan kronološki slijed događaja iz britanske kolonijalne povijesti?

- A. Kanada dobila status dominiona→ustanak sepoja→kraljica Viktorija proglašena caricom Indije→burske republike priključene britanskim posjedima
- B. ustanak sepoja→Kanada dobila status dominiona→kraljica Viktorija proglašena caricom Indije→burske republike priključene britanskim posjedima
- C. Kanada dobila status dominiona→ustanak sepoja→burske republike priključene britanskim posjedima→kraljica Viktorija proglašena caricom Indije
- D. ustanak sepoja→kraljica Viktorija proglašena caricom Indije→burske republike priključene britanskim posjedima → Kanada dobila status dominiona

1	
---	--

25. Koji niz određuje točan kronološki slijed potvrđivanja od kralja navedenih reformskih zakona u vrijeme bana I. Mažuranića?

- A. Zakon o odgovornosti bana i njegova zamjenika Saboru→Zakon ob ustroju uprave političke (Zakon o ustroju političke uprave)→izborna novela (izborni zakon)→Zakon o kaznenom postupku
- B. Zakon ob ustroju uprave političke (Zakon o ustroju političke uprave)→izborna novela (izborni zakon)→Zakon o kaznenom postupku →Zakon o odgovornosti bana i njegova zamjenika Saboru
- C. Zakon o odgovornosti bana i njegova zamjenika Saboru→Zakon ob ustroju uprave političke (Zakon o ustroju političke uprave) →Zakon o kaznenom postupku →izborna novela (izborni zakon)
- D. Zakon ob ustroju uprave političke (Zakon o ustroju političke uprave)→izborna novela (izborni zakon)→Zakon o kaznenom postupku →Zakon o odgovornosti bana i njegova zamjenika Saboru

1	
---	--

VI. Sljedeće zadatke riješite uz pomoć povijesnih izvora.

26. Pozorno pročitajte dio izvornog povijesnog teksta i odgovorite na pitanja.

“U smislu prijašnjega paragrafa priznaju se kao k teritoriju kraljevina Hrvatske , Slavonije i Dalmacije spadajuće:

- 1. Sve ono zemljište, koje sada skupa s gradom i kotarom bakarskim spade k županiji riečkoj, s izuzećem grada i kotara riečkoga, koji grad, luka i kotar sačinjavaju posebno s ugarskom krunom spojeno tielo (saparatum sacrae regni coronae adnexum corpus), i glede kojega kao takova, posebne autonomije i na nju protežućih se zakonodavnih i upravnih odnošaja, imat će se putem odborskih razprava između sabora kraljevine Ugarske i sabora kraljevina Hrvatske , Slavonije i Dalmacije i grada Rijeke obće sporazumljenje postići.*
- 2. Županija zagrebačka sa gradovi Zagrebom i Karlovcem i slobodnim kotarom turopoljskim.*
- 3. Županija varaždinska s gradom Varaždinom.*
- 4. Županija križevačka s gradovi križevci i Koprivnicom.*
- 5. Županija požeška s gradom Požegom.*
- 6. Županija virovitička s gradom Osiekom.*
- 7. Županija sriemska.*

Nadalje sljedeće krajiške pukovnije:

(...)

Napokon sadašnja Dalmacija.”

A. Kako se zove dokument kojem je navedeni tekst sastavni dio?

1	
---	--

_____

B. Kojem paragrafu/članku tog dokumenta pripada navedeni tekst?

1	
---	--

_____ (broj)

C. Pod kojim je nazivom poznat dio teksta tog paragrafa/članka naveden pod rednim brojem 1, a koji je naknadno umetnut u originalni hrvatski dokument koji je vladar već sankcionirao?

1	
---	--

_____

27. Pozorno pročitajte stihove i odgovorite na pitanja.

*Tu leži Div,
Naš stid i sram,
Što bješe kriv,
Jer bješe Sâm.*

*Taj sokô siv,
Svog doma plam,
I sad je živ
I vođa nam.*

*U jarku trune, poput crkle strvi-
On, što nekim bješe Eugen Prvi,
Kraljevina i Sloboda naša.*

*A kraj njega cvili ljuta rana,
Buntovnička, zla, neoplakana,
Na surci Bacha, đaka Grabancijaša.*

A. Tko je autor navedene pjesme?

1	
---	--

_____ (ime i prezime)

B. Koji je naslov navedene pjesme?

1	
---	--

_____

C. Kome je posvećena navedena pjesma?

1	
---	--

_____ (ime i prezime osobe)

28. Pozorno pročitajte dio izvornog povijesnog teksta i odgovorite na pitanja.

„(...)Dužnosti su bogataša i gospodara ove: ne smije s radnicima postupati kao s robovima. Moraju u njima poštovati dostojanstvo ljudske osobe koja je oplemenjena kršćanskim obilježjem. Korisna zanimanja kako to uči zdrav razum i kršćanska filozofija nisu nipošto čovjeku na sramotu, nego na čast jer se njima omogućuje pošteno životno uzdržavanje. sramotno je nečovječno zloupotrebljavati ljude kao sredstvo za stjecanje dobitka, te ih jedino toliko cijeniti koliko mogu svojim mišicama i i sposobnostima. Jednako tako vrijedi zapovijed da kod radnika valja voditi računa o njihovoj vjeri i duhovnim dobrima (...)“

A. Kako se zove dokument kojem je navedeni tekst sastavni dio?

1	
---	--

_____

B. Tko je autor navedenog dokumenta, odnosno tko ga je objavio?

1	
---	--

_____

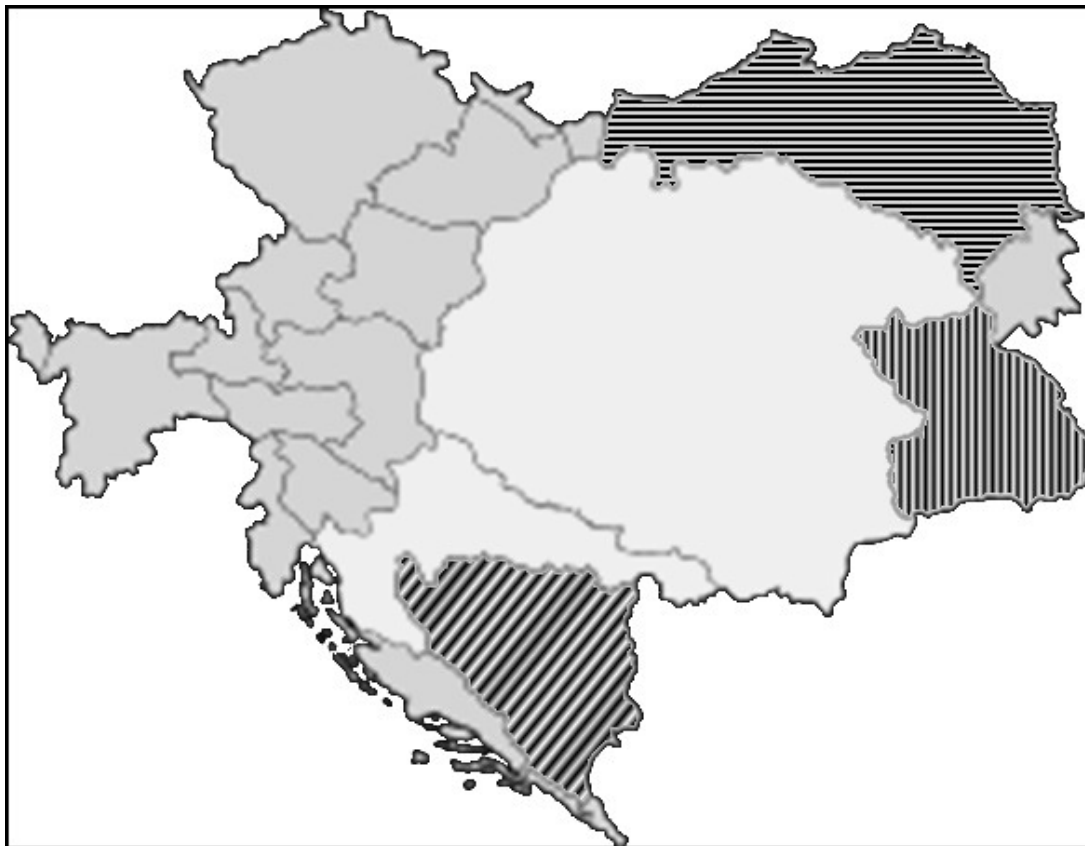
C. Koje je godine objavljen navedeni dokument?

1	
---	--

_____

VII. Pozorno pogledajte prikazane povijesne zemljovide i odgovorite na postavljena pitanja.

29. Pozorno pogledajte kartu Austro-Ugarske Monarhije i odgovorite na postavljena pitanja.

A. Kako se zove zemlja (područje) na karti označena vertikalnim linijama koja je pripadala ugarskom dijelu Monarhije (Translajtaniji) ?

1	
---	--

_____

B. Kako se zove zemlja (područje) na karti označena vodoravnim linijama koja je pripadala austrijskom dijelu Monarhije (Cislajtaniji) ?

1	
---	--

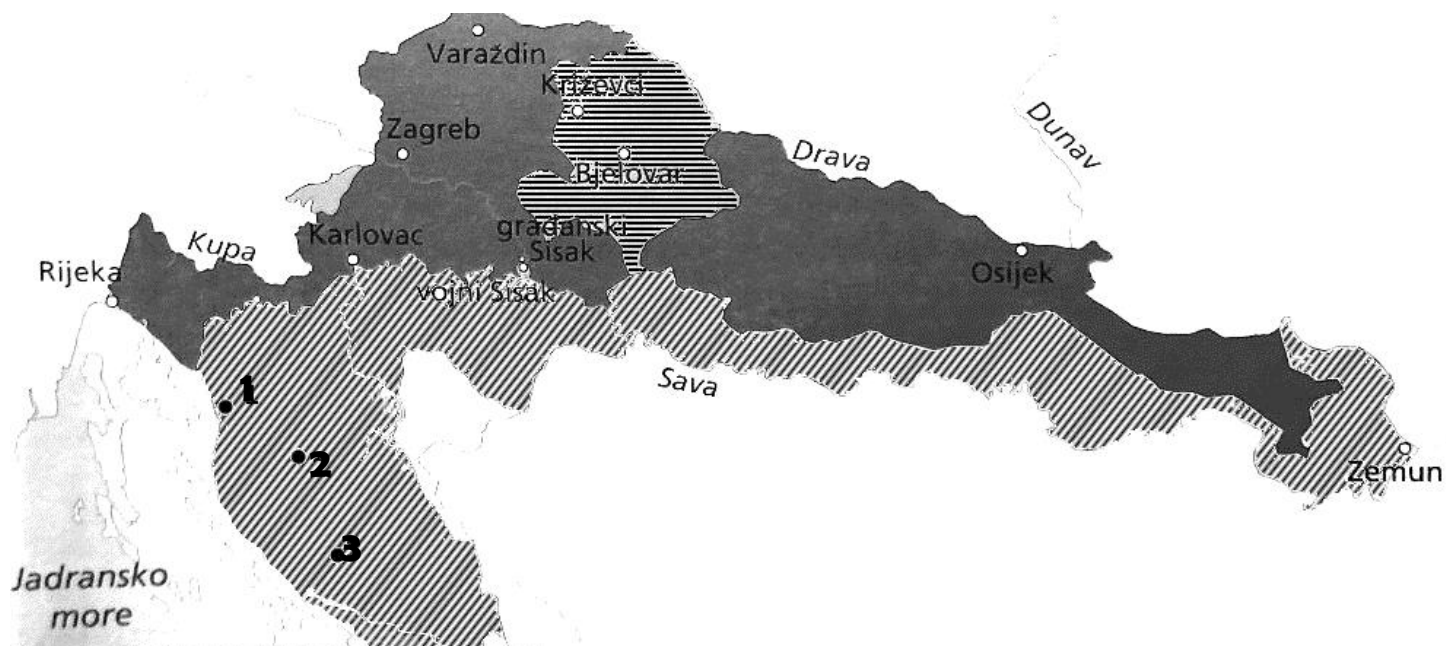
_____

C. Koje je godine Austro-Ugarska Monarhija dobila pravo okupacije područja na karti označenog kosim linijama?

1	
---	--

_____

30. Pozorno pogledajte kartu ukidanja Hrvatsko-slavonske vojne krajine (Vojne krajine) i odgovorite na postavljena pitanja.

A. Koja je županija osnovana na teritoriju /području na karti označenom vodoravnim linijama odmah (iste godine) po njegovu priključenju Banskoj Hrvatskoj?

1	
---	--

_____ (ime županije)

B. Kojim je brojem od 1. do 3. na karti označen grad koji je nakon početka postupka razvojačanje Vojne krajine (1869.) već 1871. godine priključen Banskoj Hrvatskoj?

1	
---	--

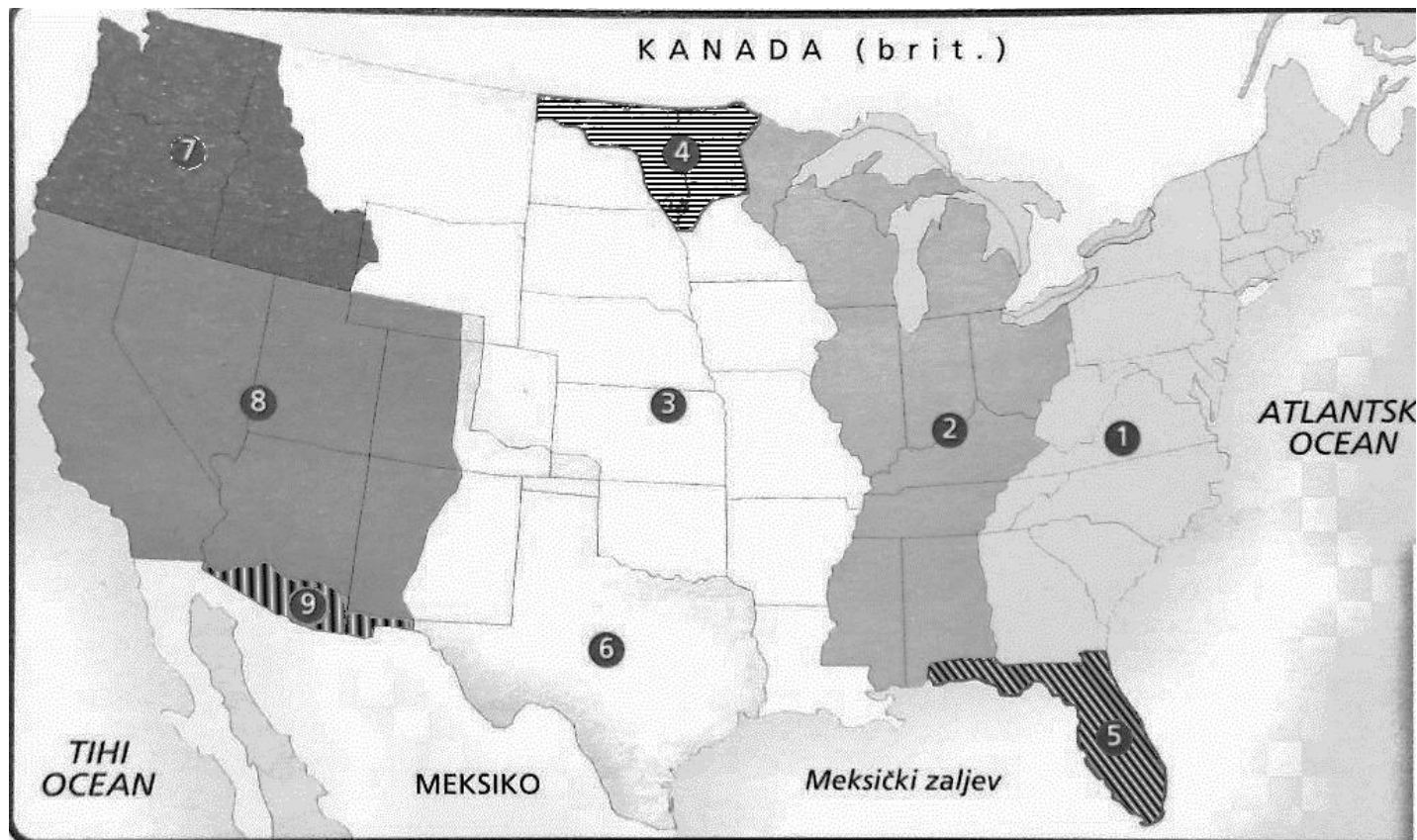
_____ (broj)

C. Koje je godine teritorij Vojne krajine označen na karti kosim linijama priključen Banskoj Hrvatskoj?

1	
---	--

_____

31. Pozorno pogledajte kartu razvoja SAD-a i odgovorite na postavljena pitanja.

A. Čiji je bio teritorij označen na karti vodoravnim linijama i brojem 4 prije nego što je pripojen, odnosno ustupljen SAD-u?

1 _____ (ime države)

B. Od koje je države 1819. kupljen teritorij označen na karti kosim linijama i brojem 5?

1 _____

C. Koje je godine od Meksika kupljen teritorij označen na karti vertikalnim linijama i brojem 9?

1 _____